

62016CJ0037

ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (osmého senátu)

18. ledna 2017 (1)

„Řízení o předběžné otázce — Daně — Společný systém daní z přidané hodnoty — Zdanitelná plnění — Pojem ‚poskytnutí služby za úplatu‘ — Platba poplatků organizacím pro kolektivní správu autorských práv a práv s nimi souvisejících z titulu spravedlivé odměny — Vyloučení“

Ve věci C-37/16,

jejímž předmětem je žádost o rozhodnutí o předběžné otázce na základě článku 267 SFEU, podaná rozhodnutím Naczelny Sąd Administracyjny (Nejvyšší správní soud, Polsko) ze dne 12. října 2015, došlým Soudnímu dvoru dne 22. ledna 2016, v řízení

Minister Finansów

proti

Stowarzyszenie Artystów Wykonawców Utworów Muzycznych i Słowno-Muzycznych SAWP (SAWP),

za přítomnosti:

Prokuratura Generalna,

Stowarzyszenie Zbiorowego Zarządzania Prawami Autorskimi Twórców Dzieł Naukowych i Technicznych Kopipol,

Stowarzyszenie Autorów i Wydawców Copyright Polska,

SOUDNÍ DVŮR (osmý senát),

ve složení M. Vilaras, předseda senátu, J. Malenovský (zpravodaj) a M. Safjan, soudci,

generální advokát: M. Wathelet,

vedoucí soudní kanceláře: A. Calot Escobar,

s přihlédnutím k písemné části řízení,

s ohledem na vyjádření předložená:

—

za Stowarzyszenie Artystów Wykonawców Utworów Muzycznych i Słowno-Muzycznych SAWP (SAWP) A. Zażską, daňovou poradkyní

—

za Stowarzyszenie Zbiorowego Zarządzania Prawami Autorskimi Twórców Dzieł Naukowych i Technicznych Kopipol M. Poniewskim, jako zmocněncem,

—

za Stowarzyszenie Autorów i Wydawców Copyright Polska T. Michalikiem, daňovým poradcem,

—

za polskou vládu B. Majczynou, jako zmocněncem,

—

za řeckou vládu A. Magrippi a S. Charitaki, jako zmocněnkyni,

—

za Evropskou komisi L. Lozano Palacios a M. Owsiany-Hornung, jako zmocněnkyni,

s přihlédnutím k rozhodnutí, přijatému po vyslechnutí generálního advokáta, rozhodnout vč bez stanoviska,

vydává tento

Rozsudek

1

Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce se týká výkladu směrnice Rady 2006/112/ES ze dne 28. listopadu 2006 o společném systému daní z přidané hodnoty (Úř. věst. 2006, L 347, s. 1), ve znění směrnice Rady 2010/45/EU ze dne 13. července 2010 (Úř. věst. 2010, L 189, s. 1) (dále jen „směrnice o DPH“).

2

Tato žádost byla předložena v rámci sporu mezi Minister Finansów (ministr financí, Polsko) a Stowarzyszenie Artystów Wykonawców Utworów Muzycznych i Słowno-Muzycznych SAWP (SAWP) [sdružení výkonných umělců interpretujících hudební díla s hlasovým doprovodem i bez něj (SAWP), se sídlem ve Varšavě (Polsko)] v otázce, zda poplatek ze zařazení pro záznam a rozmnožování děl chráněných autorským právem nebo předmět práv s ním souvisejících a z nosičů pro záznam takových děl je předmět podléhání dani z přidané hodnoty (DPH).

Právní rámec

Unijní právo

Směrnice o DPH

3

Článek 2 odst. 1 písm. c) směrnice o DPH stanoví:

„Předmětem DPH jsou tato plnění:

[...]

c)

poskytnutí služby za úplatu uskutečně v rámci členského státu osobou povinnou k dani, která jedná jako taková;“.

4

článek 24 odst. 1 směrnice o DPH stanoví:

„Poskytnutím služby‘ se rozumí každé plnění, které není dodáním zboží.“

5

článek 25 směrnice o DPH stanoví:

„Poskytnutí služby může mimo jiné spočívat v některém z těchto plnění:

a)

postoupení nehmotného majetku bez ohledu na to, zda je vázán na určitý dokument zakládající vlastnické právo či nikoli;

b)

přijetí závazku zdržet se určitého jednání nebo strpět určité jednání nebo situaci;

c)

vykonání služby na základě příkazu vydaného orgánem veřejné moci nebo jeho jménem nebo vyplývajícím ze zákona.“

6

článek 220 odst. 1 směrnice o DPH stanoví:

„Každá osoba povinná k dani zajistí, že buď ona sama, nebo poskytovatel zboží nebo příjemce služby, nebo jejím jménem a na její účet třetí osoba vystaví fakturu v těchto případech:

1)

za dodání zboží nebo poskytnutí služby jiné osobě povinné k dani nebo právnické osobě nepovinné k dani;

[...]“

Směrnice 2001/29/ES

7

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2001/29/ES ze dne 22. května 2001 o harmonizaci určitých aspektů autorského práva a práv s ním souvisejících v informační společnosti (Úř. věst. 2001, L 167, s. 10; Zvl. vyd. 17/01, s. 230) v článku 2 stanoví:

„Římské státy stanoví výlučné právo udělit svolení nebo zakázat přímé nebo nepřímé, dočasné nebo trvalé rozmnožování jakýmkoliv prostředky a v jakékoliv formě, vcelku nebo po částech:

a)

pro autory v případě jejich děl;

b)

pro výkonné umělce v případě záznamů jejich výkonů;

c)

pro výrobce zvukových záznamů v případě jejich zvukových záznamů;

d)

pro výrobce prvotních záznamů filmů ve vztahu k originálům a rozmnoženinám jejich filmů;

e)

pro vysílací organizace v případě záznamu jejich vysílání, ať už po drátě nebo bezdrátově, včetně vysílání pomocí kabelu nebo družice.“

8

Článek 5 odst. 2 písm. b) směrnice 2001/29 stanoví:

„Římské státy mohou stanovit výjimky nebo omezení práva na rozmnožování podle článku 2 v těchto případech:

[...]

b)

u jakýchkoliv rozmnoženin na jakémkoliv nosiči vytvořených fyzickou osobou pro soukromé užití a pro účely, které nejsou přímo ani nepřímo komerční, a to za podmínky, že nositelé práv získají spravedlivou odměnu, která, pokud jde o dotyčné dílo nebo předmět ochrany, bere ohled na použití nebo nepoužití technologických prostředků uvedených v článku 6.“

Polské právo

Ustanovení týkající se DPH

9

Ustawa o podatku od towarów i usług (zákon o dani ze zboží a služeb) ze dne 11. března 2004 (Dz. U. 2011, částka 177, č. 1054), ve znění použitelném na skutkový stav ve věci v povodním řízení, v čl. 5 odst. 1 stanoví:

„Předmětem DPH je:

1)

dodání zboží a poskytnutí služby za úplatu uskutečně v tuzemsku.“

10

§lánek 8 odst. 1 a 2a uvedeného zákona stanoví:

„1. Poskytnutím služby uvedeným v §l. 5 odst. 1 bod 1 se rozumí každé plnění uskutečně pro fyzickou osobu, právnickou osobu nebo útvar bez právní subjektivity, které není dodáním zboží ve smyslu §lánku 7, včetně:

1)

postoupení nehmotného majetku bez ohledu na formu právního úkonu, kterým je převod uskutečně;

[...]

2a. Jestliže se osoba povinná k dani podílí na poskytnutí služby a jedná přitom vlastním jménem, avšak na účet jiné osoby, má se za to, že obdržela i poskytla tuto službu ona sama.

[...]“

Ustanovení týkající se autorského práva a práv s ním souvisejících

11

Ustawa o prawie autorskim i prawach pokrewnych (zákon o autorském právu a právech s ním souvisejících) ze dne 4. února 1994 (Dz. U. 2006, částka 90, §. 631), ve znění použitelném na skutkový stav ve věci v původním řízení (dále jen „zákon ze dne 4. února 1994 o autorském právu a právech s ním souvisejících“), v §lánku 20 stanoví:

„1. Výrobci a dovozci:

1)

magnetofon, videorekordér a obdobných zařízení,

2)

fotokopírek, skener a obdobných reprografických zařízení umožňujících částečné nebo úplné kopírování zveřejněného díla,

3)

prázdných nosičů pro záznam dle nebo předmětů práv souvisejících s autorským právem pro soukromé užití s využitím zařízení uvedených v bodech 1 a 2

jsou povinni uhradit organizacím pro kolektivní správu práv určeným dle odstavce 5, jednajícím na účet autorů, výkonných umělců, výrobců zvukových a obrazových záznamů a vydavatelů, poplatků ve výši nepřesahující 3 % částky získané prodejem uvedených zařízení a nosičů.

2. Částka získaná z poplatků za prodej magnetofon, obdobných zařízení a souvisejících prázdných nosičů se rozdělí následovně:

1)

50 % autor?m;

2)

25 % výkonným um?lc?m;

3)

25 % výrobce?m zvukových záznam?.

[...]

4. ?ástka získaná z poplatk? za prodej reprografických za?ízení a souvisejících prázdných nosi?? se rozd?lí následovn?:

1)

50 % autor?m;

2)

50 % vydavatel?m.

5. Po konzultaci s organizacemi pro kolektivní správu autorských práv ?i práv s nimi souvisejících, sdružení autor?, výkonných um?lc?, výrobce? zvukových a obrazových záznam? a vydavatel?, jakož i organizací výrobce? ?i dovozce? za?ízení a prázdných nosi?? uvedených v odstavci 1 ministr s p?sobností na úseku kultury a ochrany národního d?dictví ur?í vyhláškou: kategorie za?ízení a nosi?? a výši poplatk? uvedených v odstavci 1 podle schopnosti za?ízení nebo nosi?e reprodukovat dílo a rovn?ž podle toho, zda je lze použít pro jiné ú?ely než reprodukci d?l, zp?sob výb?ru a rozd?lování poplatk? a organizace pro kolektivní správu autorských práv a práv s nimi souvisejících oprávn?né k výb?ru poplatk?.

12

?lánek 201 odst. 1 zákona ze dne 4. února 1994 o autorském právu a právech s ním souvisejících stanoví:

„Majitelé reprografických za?ízení vykonávající hospodá?skou ?innost spo?ívající v rozmnožování d?l pro soukromé užití t?etími osobami jsou povinni prost?ednictvím organizací pro kolektivní správu autorských práv a práv s nimi souvisejících odvád?t autor?m a vydavatel?m poplatky do výše 3 % souvisejících p?íjm?, s výjimkou p?ípad?, kdy byla rozmnoženina po?ízena na základ? smlouvy uzav?ené s nositelem práv. Tyto poplatky p?ípadnou autor?m a vydavatel?m rovným dílem.“

13

?lánek 104 odst. 1 zákona ze dne 4. února 1994 o autorském právu a právech s ním souvisejících stanoví:

„Organizacemi pro kolektivní správu autorských práv a práv s nimi souvisejících [...] ve smyslu tohoto zákona jsou sdružení autor?, výkonných um?lc? ?i výrobce? nebo organizace rozhlasového ?i televizního vysílání, jejichž úkolem je na základ? jejich stanov kolektivní správa a ochrana

autorských práv a práv s nimi souvisejících, která jim byla svěřena, a výkon pravomocí vyplývajících ze zákona.“

Spor v původním řízení a předběžné otázky

14

Sdružení SAWP požádalo ministra financí o individuální výklad k otázce, zda poplatky z prázdných nosičů a ze záznamových a rozmnožovacích zařízení, jež platí výrobci a dovozci takových zařízení a nosičů na základě článku 20 zákona ze dne 4. února 1994 o autorském právu a právech s ním souvisejících, jsou předmětem DPH.

15

V individuálním výkladu ze dne 20. srpna 2012 ministr financí uvedl, že částky, které výrobci a dovozci prázdných nosičů a záznamových a rozmnožovacích zařízení platí sdružení SAWP, jsou platbou za užití autorských práv či práv s nimi souvisejících, jež jsou spojena s prodejem zařízení sloužících ke kopírování a záznamu děl, a že tedy tyto částky musí být považovány za platbu za služby, jež poskytují nositelé autorských práv či práv s nimi souvisejících, a jako takové musí být předmětem DPH.

16

Sdružení SAWP následně podalo žalobu k Wojewódzki Sąd Administracyjny w Warszawie (krajský správní soud ve Varšavě, Polsko) s návrhem na zrušení zmíněného individuálního výkladu.

17

Rozsudkem ze dne 12. června 2013 Wojewódzki Sąd Administracyjny w Warszawie (krajský správní soud ve Varšavě) shledal žalobu opodstatnou.

18

Ministr financí podal kasační stížnost k Naczelny Sąd Administracyjny (Nejvyšší správní soud, Polsko), který se s poukazem na to, že v současnosti vedle sebe existují v polské judikatuře dva protichůdné názory na tuto otázku, rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžné otázky:

K předběžným otázkám

19

Podstatou první otázky předkládajícího soudu je, zda musí být směrnice o DPH vykládána v tom smyslu, že nositelé práv na rozmnožování poskytují službu ve smyslu této směrnice výrobcům a dovozci prázdných nosičů a záznamových a rozmnožovacích zařízení, z nichž organizace pro kolektivní správu autorských práv a práv s nimi souvisejících vybírají na účet těchto nositelů práv, avšak vlastním jménem, poplatky z titulu prodeje těchto zařízení a nosičů.

20

§lánek 24 odst. 1 sm?rnice o DPH vymezuje „poskytnutí služby“ v protikladu k „dodání zboží“. Podle tohoto ustanovení je totiž třeba poskytnutím služby rozum?t každé pln?ní, které není dodáním zboží.

21

V daném p?ípad? je nesporné, že pln?ní, o které jde ve v?ci v p?vodním ?ízení, není dodáním zboží ve smyslu §l. 24 odst. 1 sm?rnice o DPH.

22

§lánek 25 sm?rnice o DPH obsahuje demonstrativní vý?et t?í r?zných pln?ní, která lze kvalifikovat jako poskytnutí služby, v?etn? pln?ní podle písmene a), kterým je postoupení nehmotného majetku.

23

V souvislosti s použitelností tohoto §lanku si p?edkládající soud klade otázku, zda takové pln?ní, o jaké jde ve v?ci v p?vodním ?ízení, m?že být postoupením nehmotného majetku ve smyslu písmene a) uvedeného §lanku, a zda tedy m?že být kvalifikováno jako poskytnutí služby.

24

P?ed zodpov?zením této otázky je však třeba posoudit, zda je takové pln?ní uskute?n?no za úplatu. Podle §l. 2 odst. 1 písm. c) sm?rnice o DPH totiž za všech okolností platí, že k tomu, aby se tato sm?rnice na takové poskytnutí služby vztáhla, musí být uskute?n?no za úplatu.

25

V tomto ohledu je třeba p?ipomenout, že podle ustálené judikatury je poskytování služeb uskute?n?no „za úplatu“ ve smyslu sm?rnice o DPH pouze tehdy, pokud mezi poskytovatelem a p?íjemcem existuje právní vztah, v jehož rámci jsou vzájemn? poskytnuta pln?ní, p?i?emž odm?na obdržená poskytovatelem p?edstavuje skute?nou protihodnotu služby poskytnuté p?íjemci (viz rozsudek ze dne 22. ?ervna 2016, ?eský rozhlas, C?11/15, EU:C:2016:470, bod 21 a citovaná judikatura).

26

Soudní dv?r rozhodl, že tomu tak je, existuje-li p?ímá souvislost mezi poskytnutou službou a získanou protihodnotou a pokud zaplacené ?ástky p?edstavují skute?né protipln?ní za individualizovatelnou službu poskytnutou v rámci takového právního vztahu (rozsudek ze dne 18. ?ervence 2007, Société thermale d'Eugénie-les-Bains, C?277/05, EU:C:2007:440, bod 19).

27

V daném p?ípad? p?itom zaprvé nic nenasv?d?uje existenci právního vztahu, v jehož rámci by docházelo k vzájemnému poskytování pln?ní mezi nositeli práv na rozmnožování ?i p?ípadn? organizací pro kolektivní správu takových práv na jedné stran? a výrobci a dovozci prázdných nosí?? a záznamových a rozmnožovacích za?ízení na stran? druhé.

28

Povinnost platit takové poplatky, o jaké jde ve věci v původním řízení, totiž výrobce a dovozce ukládá vnitrostátní zákon, který rovněž stanoví jejich výši.

29

Zadruhé nelze mít za to, že by poplatková povinnost výrobce a dovozce prázdných nosičů a záznamových a rozmnožovacích zařízení plynula z poskytnutí určité služby, jejíž by byla přímou protihodnotou.

30

Z předkládacího rozhodnutí totiž vyplývá, že takové poplatky, o jaké jde ve věci v původním řízení, jsou určeny k financování spravedlivé odměny pro nositele práv na rozmnožování. Spravedlivá odměna přitom není přímou protihodnotou žádné služby, neboť má souvislost s újmou, která tímto nositelům práv vznikla v důsledku rozmnožení jejich chráněných děl bez jejich svolení (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 21. října 2010, Padawan, C-467/08, EU:C:2010:620, bod 40).

31

Takové plnění, o jaké jde ve věci v původním řízení, tedy nelze považovat za uskutečněné za úplatu ve smyslu čl. 2 odst. 1 písm. c) směrnice o DPH.

32

Za těchto podmínek a z důvodu, jenž vyplývá z bodu 24 tohoto rozsudku, je třeba uvést, že i kdyby bylo možné, že ve vztahu k výrobce a dovozce prázdných nosičů a záznamových a rozmnožovacích zařízení nositelé práv na rozmnožování postupují nehmotný majetek ve smyslu čl. 25 písm. a) směrnice o DPH, což není zapotřebí zkoumat, uvedené plnění každopádně do působnosti této směrnice nespadá.

33

Z výše uvedeného vyplývá, že na první otázku je třeba odpovědět tak, že směrnice o DPH musí být vykládána v tom smyslu, že nositelé práv na rozmnožování neposkytují službu ve smyslu této směrnice výrobce a dovozce prázdných nosičů a záznamových a rozmnožovacích zařízení, z nichž organizace pro kolektivní správu autorských práv a práv s nimi souvisejících vybírají na účet těchto nositelů práv, avšak vlastním jménem, poplatky z titulu prodeje těchto zařízení a nosičů.

34

Na druhou otázku není namístě odpovídat, neboť byla položena pro případ kladné odpovědi na první otázku.

K nákladům řízení

35

Vzhledem k tomu, že řízení má, pokud jde o účastníky původního řízení, povahu incidenčního řízení ve vztahu ke sporu probíhajícímu před předkládajícím soudem, je k rozhodnutí o nákladech řízení příslušný uvedený soud. Výdaje vzniklé předložením jiných vyjádření Soudnímu dvoru než vyjádření uvedených účastníků řízení se nenahrazují.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (osmý senát) rozhodl takto:

Směrnice Rady 2006/112/ES ze dne 28. listopadu 2006 o společném systému daně z přidané hodnoty, ve znění směrnice Rady 2010/45/EU ze dne 13. července 2010, musí být vykládána v tom smyslu, že nositelé práv na rozmnožování neposkytují službu ve smyslu této směrnice výrobci a dovozci prázdných nosičů a záznamových a rozmnožovacích zařízení, z nichž organizace pro kolektivní správu autorských práv a práv s nimi souvisejících vybírají na účet těchto nositelů práv, avšak vlastním jménem, poplatky z titulu prodeje těchto zařízení a nosičů.

Podpisy

(1) * Jednací jazyk: polština.